

Beata Katarzyna Jędryka

Tadeusz Kościuszko

IPS

INSTYTUT
POLONISTYKI
STOSOWANEJ

© Copyright by
Fundacja na rzecz Wspierania i Rozwoju Szkół Polonijnych
Instytut Polonistyki Stosowanej Wydział Polonistyki UW

Warszawa 2018

ISBN 978-83-953189-0-0

Autor

Beata Katarzyna Jędryka

Konsultacje metodyczne

Grzegorz Bąbiak

Redakcja

Dorota Andraka

Projekt okładki

Beata Katarzyna Jędryka, Andrzej Zawadzki

Skład i łamanie

Andrzej Zawadzki

Zdjęcia

stock.adobe.com/pl, Wikipedia

Tadeusz Kościuszko

Beata Katarzyna Jędryka

Imię:

Szkoła:

Klasa:

INSTYTUT
POLONISTYKI
STOSOWANEJ

Informacje dla nauczycieli i rodziców

1

Książeczka adresowana jest do uczniów szkół polonijnych i służy przede wszystkim rozwijaniu umiejętności czytania, kiedy język polski jest językiem obcym lub językiem drugim.

2

Z książeczką dzieci mogą pracować razem z nauczycielem lub z rodzicami, ale także mogą robić to samodzielnie.

3

Czytanie książeczki oraz wykonywanie zadań trzeba dostosować do umiejętności językowych dziecka. Wszystko można zrobić w trakcie jednego wieczoru lub jednego weekendu. Pracę z tekstem także można rozłożyć w czasie – codziennie czytać wybrany fragment i rozwiązywać dołączone ćwiczenia.

4

Jeżeli nauczyciel lub rodzic decyduje się na wspólne czytanie, praca z tekstem powinna wyglądać następująco. **Krok pierwszy**, przyglądamy się obrazkowi, który jest po lewej stronie. Rozmawiamy z dzieckiem o tym, co widzi na fotografii. **Krok drugi**, czytamy tekst pod zdjęciem. Najpierw wyjaśniamy słowa, które są dla dziecka niezrozumiałe. Następnie czytamy tekst. Od samego początku warto, żeby dziecko zaczęło czytanie jako pierwsze. Jeżeli ma problem z odczytaniem tekstu, pomagamy mu. **Krok trzeci**, dziecko samodzielnie lub z naszą pomocą wykonuje zadania umieszczone po prawej stronie.

5

Po przeczytaniu całej książeczki utrwalamy słownictwo, analizując słowniczek obrazkowy.

Bibliografia

1. Hapanowicz Piotr, *Najczystszy syn wolności. Przewodnik po życiu Tadeusza Kościuszki*, Kraków 2017.
2. Konieczny Feliks, *Tadeusz Kościuszko*, Poznań 1917.
3. *Kościuszko w kręgu mitologii narodowej*, red. Barszczewska-Krupa Alina, Łódź 1995.
4. *Kościuszko w oczach artystów i historyków*, red. Biernacka Ewa, Warszawa 1995.
5. Jedynakiewicz K., *Osobowość i życie codzienne Tadeusza Kościuszki*, Łódź 1996.
6. Napierała Piotr M., *Żołnierz i filozof. Tadeusz Kościuszko przeciw królom, carom i Kościołom*, Warszawa 2017.
7. Oleksowicz Bolesław., *Legenda Kościuszki. Narodziny*, Łódź 2000.
8. Wachowicz Barbara, *Tadeusz Kościuszko w ojczyźnie, Ameryce i Szwajcarii*, Warszawa 2017.

Tadeusz Kościuszko. Źródło: Wikipedia.

Tadeusz Kościuszko przyszedł na świat zimą w 1746 roku. Historycy do dziś nie mogą ustalić dokładnej daty jego urodzin. Niektórzy uważają, że było to 4 lutego. Wiemy natomiast, kiedy został ochrzczony. Było to 12 lutego. Rodzice wybrali dla niego trzy imiona: Andrzej, Tadeusz oraz Bonawentura. Jednak w historii znany jest jako Tadeusz. Dlaczego zrezygnował z pierwszego oraz trzeciego imienia? Nie wiadomo.

Na podstawie przeczytanego tekstu zdecyduj TAK lub NIE.

1. Tadeusz Kościuszko urodził się na początku roku 1746.

TAK

NIE

2. Historycy znają datę urodzin Tadeusz Kościuszki.

TAK

NIE

3. Chrzest był miesiąc po urodzinach Tadeusza.

TAK

NIE

4. Na chrzcie chłopiec otrzymał kilka imion.

TAK

NIE

5. Kościuszko przestał używać pierwszego imienia.

TAK

NIE

6. Kościuszko jest najbardziej znany jako Bonawentura.

TAK

NIE

Muzeum Tadeusza Kościuszki w Merezowszczyźnie. Źródło: Wikipedia.

Mały Tadeusz spędził swoje dzieciństwo w drewnianym dworku. Z tyłu domu znajdował się ogród, w którym rosły nie tylko kwiaty, ale także warzywa i drzewa owocowe. Można było znaleźć tam również zioła. Przygotowywano z nich gorące herbatki, kiedy ktoś w domu chorował.

**Na podstawie przeczytanego tekstu narysuj
dworek Tadeusza Kościuszki wraz z ogrodem.**

Tadeusz Kościuszko w wieku chłopięcym. Źródło: Wikipedia.

Mały Tadeusz miał troje starszego rodzeństwa: dwie siostry Annę i Katarzynę oraz brata Józefa. Najczęściej bawił się z bratem. Razem jeździli z ojcem na polowania. Kiedy Tadeusz miał 7 lat, potrafił już dobrze jeździć konno. Codziennie pod okiem dorosłych ćwiczył władanie bronią, co w przyszłości okazało się być bardzo ważne.

Odpowiedz na pytania na podstawie przeczytanego tekstu.

1. Ile rodzeństwa miał Tadeusz Kościuszko?

Tadeusz Kościuszko miał troje rodzeństwa.

.....

2. Jak miały na imię siostry Tadeusza?

.....

3. Które z dzieci było najmłodsze?

.....

4. Co robili często Tadeusz i jego brat?

.....

5. Kiedy Tadeusz nauczył się jeździć konno?

.....

6. Jak spędzał codziennie czas Tadeusz Kościuszko?

.....

Konwent pijarów w Lubieszowie w 1929 roku. Źródło: Wikipedia.

Beztrioskie dzieciństwo Tadeusza skończyło się w 1755 roku. Jesienią tego roku rozpoczął edukację w oddalonym od domu kolegium pijarów w Lubieszowie. Spędził tam aż cztery lata. W tym czasie do rodziców przyjeżdżał wyłącznie na święta oraz wakacje. W szkole Tadeusz uczył się łaciny, historii Polski, historii powszechnej oraz geografii. Doskonalił także umiejętność pisania i czytania. Każdy uczeń kolegium uczył się francuskiego.

Na podstawie przeczytanego tekstu oraz zdobytych już informacjach o Tadeuszu Kościuszcze, uzupełnij zdania brakującymi wyrazami.

1. Tadeusz Kościuszko rozpoczął naukę w szkole, kiedy miał lat.
2. Kolegium znajdowało się od rodzinnego domu Tadeusza.
3. W Lubieszowie mieszkał i uczył się aż lata.
4. Dom rodzinny odwiedzał oraz
5. W kolegium rozwijał i
6. W planie lekcji Tadeusza Kościuszki była historia oraz historia

Szkoła rycerska. Źródło: Wikipedia.

Rok 1765 w życiu Tadeusza Kościuszki był bardzo ważny. Został on przyjęty do nowo założonej przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego elitarniej Szkoły Rycerskiej w Warszawie. Młody Kościuszko miał wówczas tylko 19 lat. Koledzy Tadeusza przezywali go „Szwedem”, ponieważ był porywczy, uparty i energiczny. Taki też był król Szwecji – Karol XII. Tadeusz był bardzo dobrym uczniem i już po roku został chorążym. W Korpusie Kadetów spędził cztery lata.

**Na podstawie przeczytanego tekstu
zdecyduj, które zdanie jest prawdziwe (P),
a które fałszywe (F).**

1.	Tadeusz zaczął uczyć się w nowej szkole w 1765 roku.	P	F
2.	Szkoła Rycerska znajdowała się w stolicy Polski.	P	F
3.	W Szkole Rycerskiej mógł uczyć się każdy, kto chciał.	P	F
4.	Tadeusz Kościuszko był bardzo nieśmiałym uczniem.	P	F
5.	W szkole Kościuszko miał przydomek.	P	F
6.	Tadeusz Kościuszko skończył szkołę w 1769 roku.	P	F

Tadeusz Kościuszko w Krakowie w 1794 r. Źródło: Wikipedia.

Po skończeniu Szkoły Rycerskiej Tadeusz Kościuszko pojechała do Francji. W Paryżu studiował sztukę – malarstwo oraz rzeźbę. Już w Szkole Rycerskiej bardzo lubił rysować. Przez pięć lat spędzonych we Francji doskonalił swoje umiejętności wojskowe. Chodził na prywatne wykłady. Zrezygnował z planów bycia artystą. Swoją przyszłość wiązał z wojskiem. Podczas pobytu Kościuszki w Paryżu, część Polski została podzielona pomiędzy Rosję, Prusy i Austrię. W 1772 roku miał miejsce I rozbiór Polski.

Na podstawie przeczytanego tekstu ułóż zdania z rozsypanek.

1. Francja, Kościuszko, do, wyjechać, Tadeusz

Tadeusz Kościuszko wyjechał do Francji.

..... ■

2. sztuka, Paryż, Kościuszko, studiować, w

..... ■

3. Francja, być, lata, we, pięć, Kościuszko

..... ■

4. Kościuszko, nie, artysta, chcieć, być, już

..... ■

5. postanowić, Kościuszko, w, Tadeusz, wojsko

..... ■

6. rozbiór, w, I, Polska, 1772, być

..... ■

Pomnik Tadeusza Kościuszki w Bostonie w USA. Źródło: Wikipedia.

W 1774 roku Kościuszko wrócił do Polski. Zakochał się w Ludwice Sosnowskiej. Niestety jej rodzice nie zgodzili się na ślub. Tadeusz planował nawet porwanie ukochanej, ale nie doszło ono do skutku. Nieszczęśliwie zakochany Tadeusz nie mógł znaleźć też zatrudnienia w Polsce. Dlatego w 1776 roku zdecydował się poszukać pracy i szczęścia poza granicami kraju. W wieku 30 lat wyjechał najpierw do Francji, a potem dalej do Ameryki.

**Na podstawie przeczytanego tekstu
uporządkuj wydarzenia w poprawnej
kolejności.**

A. Planowanie porwania.

B. Podróż do Ameryki.

C. Szukanie zajęcia.

D. Powrót do Polski.

E. Zakochanie się.

F. Wyjazd do Francji.

1.	2.	3.	4.	5.	6.

Pomnik Tadeusza Kościuszki w West Point. Źródło: Wikipedia.

Pierwsze miesiące w Ameryce dla Tadeusza Kościuszki były bardzo trudne. Nie znał dobrze języka angielskiego. Dołączył jako ochotnik do walczących o niepodległość byłych kolonii angielskich. Został inżynierem, którego zadaniem było opracowanie planów fortyfikacji. Dzięki dobrze wykonanej pracy otrzymał nominację pułkownika armii amerykańskiej. Kolejnym awansem był stopień generała. Mimo wszystko Kościuszko tęsknił za Polską.

**Na podstawie przeczytanego tekstu napisz,
jak Tadeusz Kościuszko mógł doskonalić
swoj język angielski.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kościuszko w bitwie pod Zieleńcami. Źródło: Wikipedia.

W 1784 roku Tadeusz Kościuszko powrócił do Polski. Od razu zaczął pracę w wojsku. Pięć lat później, jesienią król mianował go generałem majorem wojsk koronnych. Po uchwaleniu Konstytucji 3 Maja stosunki Polski z Rosją pogorszyły się. W 1792 roku rozpoczęła się wojna, w której dzielnie walczył Kościuszko. Został odznaczony Orderem Virtuti Militari. Niestety król Polski porozumiał się z Rosją na niekorzyść Polski. Tadeusz Kościuszko nie zaakceptował królewskiej decyzji i ponownie wyjechał z kraju.

Na podstawie przeczytanego tekstu połącz wydarzenia z datami.

1784

wyjazd z Polski

porozumienie z Rosją

1789

otrzymanie orderu

wojna polsko-rosyjska

1792

nominacja na generała

powrót do Polski

Kościuszko składa przysięgę.

W 1793 roku, 13 stycznia Prusy i Rosja podpisały porozumienie w sprawie II rozbioru Polski. Kraj nad Wisłą stawał się coraz mniejszy. Kościuszko przebywał w tym czasie w Dreźnie. Nie mógł pogodzić się z kolejnym rozbiorem i zaczął opracowywać plany powstania narodowego przeciw zaborcom. Musiał w tym celu wrócić do Polski. Wiosną, 24 marca 1794 roku pojawił się na krakowskim rynku i złożył narodowi uroczystą przysięgę. I w tym momencie rozpoczęła się insurekcja – powstanie, którego został naczelnikiem – głównym przywódcą.

**Na podstawie przeczytanego tekstu
napisz, dlaczego wybuchła insurekcja
kościuszkowska.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kosynierzy. Źródło: Wikipedia.

Insurekcja kościuszkowska była powstaniem przeciwko Rosji oraz Prusom. Trwała od złożenia przysięgi przez Tadeusza Kościuszkę do 16 listopada 1794 roku. Pod dowództwem naczelnika walczyli kosynierzy – żołnierze uzbrojeni w kosi bojowe. Niestety Kościuszko podczas walk dostał się do carskiej niewoli, a samo powstanie upadło. Naczelnika jednak uwolniono, ale nie mógł on mieszkać w Polsce. Musiał wyjechać. Na początku pojechał do Stanów Zjednoczonych, potem do Francji, a następnie do Szwajcarii. Tam zmarł 15 października 1817 roku.

**Po przeczytaniu krótkiej historii
Tadeusza Kościuszki rozwiąż quiz.**

1. Tadeusz to było imię Kościuszki.

a) *pierwsze*

b) *drugie*

c) *trzecie*

2. Tadeusz razem z bratem

a) *jeździł konno*

b) *polował*

c) *uprawiał ogródek*

3. W szkole pijarów Tadeusz nie uczył się

.....

a) *łaciny*

b) *francuskiego*

c) *angielskiego*

4. Tadeusz miał pseudonim

w Szkole Rycerskiej.

a) *Norweg*

b) *Szwed*

c) *Fin*

5. Kościuszko w Paryżu studiował

..... ■
a) *muzykę*

b) *wojskowość*

c) *malarstwo*

6. W Ameryce Kościuszko walczył o

..... ■
a) *konstytucję*

b) *niepodległość*

c) *insurekcję*

7. Kościuszko nie zaakceptował

..... Polski.

a) *I rozbioru*

b) *konstytucji*

c) *II rozbioru*

8. Insurekcja rozpoczęła się w

..... przysięgą.

a) *Warszawie*

b) *Paryżu*

c) *Krakowie*

9. Kościuszko zmarł w

a) *Ameryce*

b) *Szwajcarii*

c) *Polsce*

ISBN 978-83-64111-54-9

© Copyright by
Fundacja na rzecz Wspierania i Rozwoju Szkół Polonijnych
Instytut Polonistyki Stosowanej Wydział Polonistyki UW

Warszawa 2018